

ΙΩΑΝΝΗΣ ΣΟΥΤΣΟΣ

Μεταξὺ τῶν καθηγητῶν τοῦ Πανεπιστημίου ὑπῆρχεν ἀνὴρ, ἀπολαύων τοῦ σεβασμοῦ καὶ τῆς συμπαιδείας συμπάσης τῆς καθ' ἡμᾶς κοινωνίας, ὁ ἄρτι ἀφ' ἡμῶν μεταστάς γηραιὸς καθηγητὴς τῆς πολιτικῆς οἰκονομίας Ἰωάννης Σούτσος. Χάριν τῶν ἀναγνωστῶν τῆς *Ἑστίας* ἐκείνων τῶν μὴ καλῶς εἰδότην τὸν ἄνδρα ἐπιχειροῦμεν ὧδε ἀτελῶς νὰ σκιαγραφήσωμεν τὰ κατὰ τὸν βίον του τὰ ἐπιστημονικὰ ἔργα καὶ τὸν χαρακτήρα αὐτοῦ διὰ τοῦ περὶ τὴν ἐπιστήμην ζήλου του καὶ τῶν ἀρχαϊκῶν ἀρετῶν ἀξιολόγητον παράδειγμα ἑαυτὸν παρασχόντος τοῖς τε συγχρόνοις καὶ τοῖς ἐπιγενομένοις.

Ὁ Ἰωάννης Σούτσος ἦν ἐκ τῶν δεξιῶν ἐκείνων φύσεων, αἵτινες ἀπροσμάχητον ἔχουσι τὴν πρὸς τὰ γράμματα ῥοπήν καὶ μέγα τὸ ἐπιστημονικὸν τάλαντον. Ὑπὸ τοῦ πατρὸς αὐτοῦ Ἀλεξάνδρου Σούτσου, ἡγεμόνος τῆς Βλαχίας, προσηκόντως τὰ ἑλληνικὰ γράμματα οἶκοι παιδευθεῖς, καὶ μετὰ τὴν τελευτὴν ἐκείνου καὶ τὴν ἔκρηξιν τοῦ ἑλληνικοῦ ἀγῶνος καταφυγόντες εἰς τὴν Ἑσπερίαν, μετὰ παλμῶν καρδίας ἠκολούθει τὰς διαφόρους τοῦ ἑλληνικοῦ ἀγῶνος τύχας. Καὶ εἰκότως. Διότι ὁ ἑλληνικῶς ἀνατεθραμμένος ἐκεῖνος μεῖραξ, ὁ τὸν ἑαυτοῦ πατέρα, ἡγεμόνα ὄντα, ἰδὼν ἄλλοτε προσκυνοῦντα τοὺς εὐνούχους τοῦ Σουλτάνου, ἔβλεπεν ἤδη ἐκ τῆς ἑαυτοῦ τέφρας ἀναγεννωμένην τὴν πατρίδα, καὶ τὸ ἔθνος ἐκεῖνο τὸ ὁποῖον χθὲς καὶ πρόφην ὡς νεκρὸν εἶχον θρηνησεὶ ὁ Σατωβριάν καὶ ὁ Βύρων, μετὰ νεκροφάνειαν τοσούτων αἰῶνων, καταλύον τυραννικὰς συνθήκας διὰ τοῦ ἡρωϊσμοῦ καὶ τῆς καρτερίας αὐτοῦ γεγόμενον ἐφάμιλλον τῶν προγόνων κατὰ τὴν δόξαν, καὶ ἐπισπώμενον τῶν λαῶν τὸν θαυμασμόν καὶ τῶν δυναστῶν τὸ σέβας. Βλέπων συντελουμένην τὴν αὐτονομίαν τῆς Ἑλλάδος, τὸ γλυκὺ καὶ φαινόμενον ἀνέφικτον ὄνειρον αὐτοῦ καὶ τῶν πατέρων, ὁ νεανίας Σούτσος οὐδ'

ἐσκέφθη πλέον νὰ θηρεύσῃ τὴν ἡγεμονίαν τῆς Βλαχίας. Πῶς ἠδύνατο αὐτός, ἐκ παιδικῆς ἡλικίας ὑπὸ τε τῶν γονέων καὶ τῶν διδασκάλων τὰ διαυγῆ νεύματα τοῦ ἀρχαίου ἑλληνισμοῦ καὶ τὴν πρὸς τὴν πατρίδα ἀγάπην ποτισθεῖς, νὰ προτιμήσῃ καὶ αὐτὴν τὴν ἡγεμονίαν ἔθνους ξένου, καὶ πρὸς τοὺς Ἕλληνας μάλιστα δυσμενοῦς, τῆς ἀφάτου ἐκείνου ψυχικῆς εὐεστοῦς, ἣν παρέχει ἡ πρὸς τὴν πατρίδα καθ' οἰομένηποτε τρόπον παρεχομένη ὑπηρεσία; Τοιαύτη ἡγεμονικὴ ἀξιώματος καταφρόνησις χάριν ὑπηρεσίας τῆς πατρίδος εἶνε ἐπαρκὴς ἔκφρασις τῆς εὐγενείας τῶν αἰσθημάτων καὶ τῆς μεγαλοφροσύνης τοῦ αἰοιδίμου ἀνδρός, σπανιώτατον δὲ ἀληθῶς παράδειγμα αὐταπαρνησίας. Ἰδιὸν τῶν μὲν εὐγενῶν φύσεων εἶνε τὸ προαιρεῖσθαι τὴν ἐκπλήρωσιν τοῦ καθήκοντος καὶ αὐτῶν τῶν ὑπερτάτων ἀξιομάτων καὶ τιμῶν, τῶν δ' ἀγενῶν τὸ καὶ αὐτὰ τὰ ὅσα καπηλεύειν χάριν τῶν ἑαυτοῖς συμφερόντων. Εὐλόγως δὲ κρίνων ὅτι τὸ ἀρτιπαγὲς τῆς Ἑλλάδος κράτος περὶ μὲν τὴν φιλολογίαν, τὰς φυσικὰς ἐπιστήμας καὶ τὴν θεολογίαν ἡμιοῖρει ἀξίων διδασκάλων, διότι μόνων τῶν ἐπιστημῶν ἐκείνων ἡ σπουδὴ ἦν χρήσιμος εἰς τοὺς ὑπὸ τὸν ζυγὸν Ἕλληνας, διδασκάλων δὲ τῶν πολιτικῶν ἐπιστημῶν ἐστερεῖτο, μετὰ ζήλου ἐπεδόθη εἰς τὴν σπουδὴν τῆς πολιτειολογίας μάλιστα δὲ τῆς πολιτικῆς οἰκονομίας, ἐπιστήμης σχεδὸν ἀγνώστου, τοῖς Ἕλλησι κατὰ τοὺς χρόνους ἐκεῖνους, κατανοῶν ὅπως ἡ ἐφαρμογὴ αὐτῆς ἔμελλε ν' ἀποβῇ χρήσιμος εἰς τὴν ἀναγεννηθεῖσαν πατρίδα. Τότε ἐδίδασκεν ἐν Γενεύῃ ὁ διάσημος Ἰταλὸς Ῥόσσης. Μεγαλοφυΐα ἔτακτος, διαπρέφας ὡς συγγραφεὺς καὶ διδάσκαλος οὐ μόνον τῆς πολιτικῆς οἰκονομίας ἀλλὰ καὶ τοῦ ποινικοῦ καὶ τοῦ συνταγματικοῦ δικαίου, διὰ τὴν ἑαυτοῦ φήμην κληθεὶς ὑπὸ τῆς κυβερνήσεως τοῦ βασιλέως Λουδοβίκου Φιλίππου καὶ ἀναγορευθεὶς ἐν Γαλλίᾳ καθηγητὴς τῆς πολιτικῆς οἰκονομίας, ἀκολούθως δὲ ὡς συνταγματικὸς πρωθυπουργὸς τοῦ Πάπα, πεσὼν, θῦμα τῶν φιλελευθέρων αὐτοῦ φρονημάτων, ὑπὸ τὴν μάχαιραν ἐξημμένου Ἰταλοῦ δημοκρατικοῦ. Ὑπὸ τοιοῦτον ἄνδρα προσηκόντως παιδευθεὶς ὁ Ἰωάννης Σούτσος καὶ τῶν ὑγιῶν ἀρχῶν τῆς ἐπιστήμης ἐμφορηθεὶς κατῆλθεν εἰς τὴν Ἑλλάδα, φέρων ὡς ἐφόδιον ἐπιστήμην ἀληθῆ, φιλοπατρίαν δεδοκιμασμένην, ζῆλον ἀκαταπόνητον, καὶ τὴν συναίσθησιν τοῦ καθήκοντος, ἀρετὴν δυστυχῶς μὴ κοινὴν εἰς τοὺς καθ' ἡμᾶς χρόνους.

Διὰ τὰ προσόντα δὲ αὐτοῦ μᾶλλον ἢ διὰ τὴν εὐγενῆ αὐτοῦ καταγωγὴν ἐκλήθη ὑπὸ τῆς Ἀντιβασιλείας εἰς τὴν παρὰ τῷ Συμβουλίῳ τοῦ Κράτους, τοῦ ὑψίστου τότε συμβουλευτικοῦ σώματος καὶ ἐπέχοντος τόπον Γερουσίας, παρεδρίαν. Καὶ ἐν τῇ σπουδαίᾳ ἐκείνῃ λειτουργίᾳ παρασχών